

Κεφ. ΣΤ 4

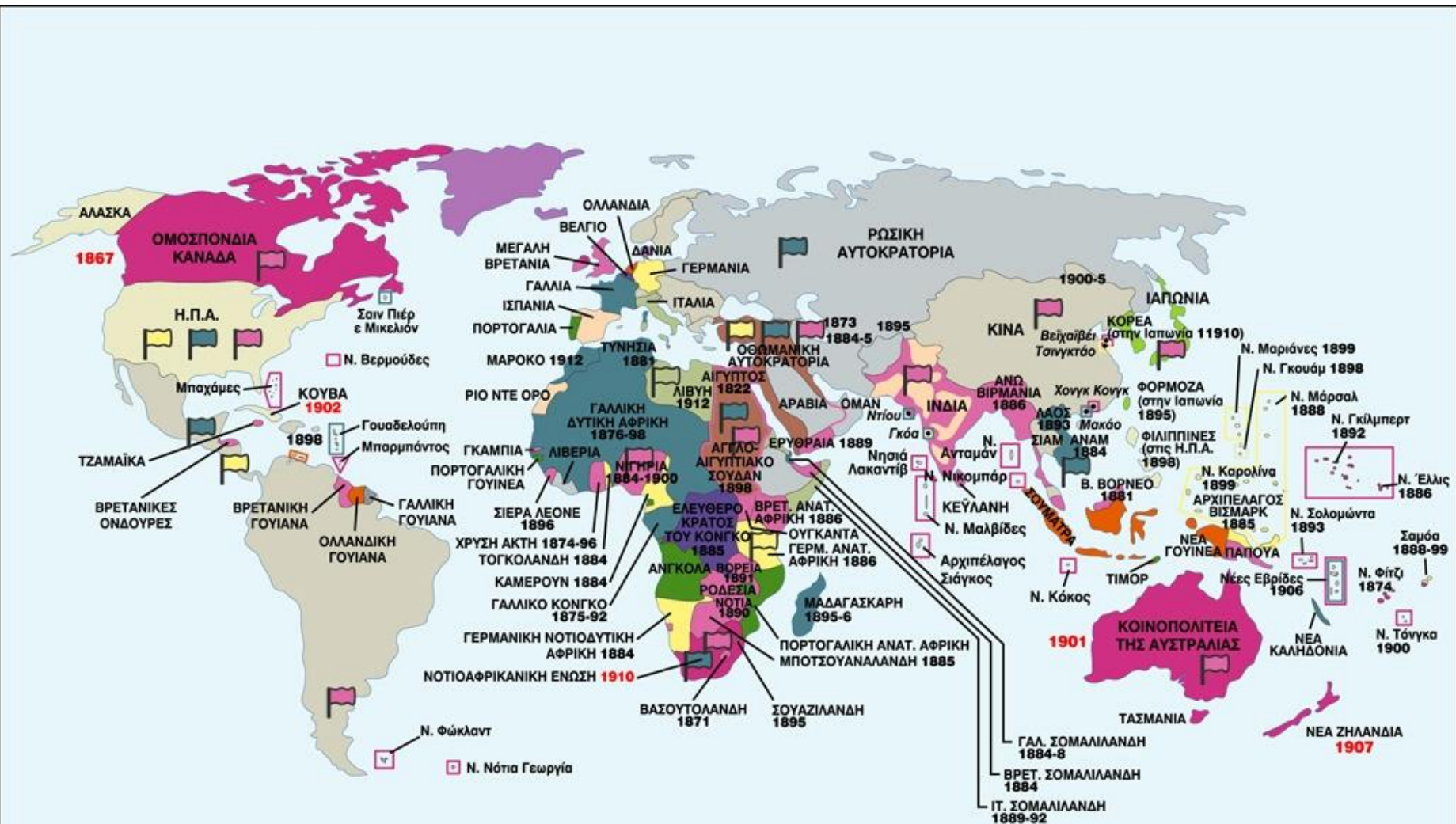
Η αποαποικιοποίηση και ο Τρίτος Κόσμος

Διδάσκουσα: Άντρη Αντάρτη

ΣΤ4: Η αποαποικιοποίηση και ο Τρίτος Κόσμος

Η αποαποικιοποίηση και οι παράγοντες που την ευνόησαν

Ορισμός		➤ Ο όρος αποαποικιοποίηση σημαίνει αποχώρηση των αποικιοκρατικών δυνάμεων από τις περιοχές που έλεγχαν προηγουμένως
Ευνοϊκοί Παράγοντες	Ιδεολογικοί	<ul style="list-style-type: none">➤ Οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι έγιναν στο όνομα της ελευθερίας των λαών, έτσι έδωσαν ώθηση στο αίτημα της ανεξαρτησίας των αποικιοκρατούμενων λαών.➤ Οι Ιάπωνες στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την ασιατική επέκτασή τους είχαν χρησιμοποιήσει το σύνθημα «Η Ασία για τους Ασιάτες», γεγονός που αρχικά είχε δημιουργήσει θετικό κλίμα υπέρ τους και εναντίον των αποικιοκρατών. (π.χ. στις Φιλιππίνες)
	Διοικητικοί / Στρατιωτικοί	<ul style="list-style-type: none">➤ Η πολεμική κινητοποίηση των αποικιών προκάλεσε τη συστηματικότερη οικονομική και στρατιωτική οργάνωσή τους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν πλέον οι αποικιοκράτες να τις ελέγχουν με τους μικρούς αποικιακούς στρατούς που διέθεταν έως τότε.➤ Η κατάκτηση μεγάλων περιοχών της Ασίας από τους Ιάπωνες κατέδειξε στην πράξη ότι οι αποικιοκράτες δεν ήταν ανίκητοι.
	Οικονομικοί	➤ Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 έπληξε τις τιμές των αγροτικών προϊόντων που παρήγαγαν οι αποικίες και έτσι επέτεινε τις οικονομικές και κοινωνικές αναταραχές σε αυτές.
	Πολιτικοί	➤ Και οι δύο υπερδυνάμεις της εποχής (ΕΣΣΔ, ΗΠΑ) ήταν εναντίον της αποικιοκρατίας. Εξάλλου οι ΗΠΑ υπήρξαν οι ίδιες αποικία και μάλιστα η πρώτη αποικία διεθνώς που απέκτησε την ανεξαρτησία της.

Ο κόσμος το 1900 – Ευρωπαϊκές αποικιακές αυτοκρατορίες

Αποικιακές δυνάμεις

Βρετανοί	Οθωμανοί	Βέλγοι	Ιάπωνες
Γάλλοι	Ολλανδοί	Ρώσοι	Επενδύσεις αποικιακών δυνάμεων εκτός Ευρώπης
Γερμανοί	Ιταλοί	Η.Π.Α.	1898 Χρονολογία ευρωπαϊκού ελέγχου
Πορτογάλοι	Ισπανοί	Δανοί	1902 Χρονολογία ανεξαρτησίας

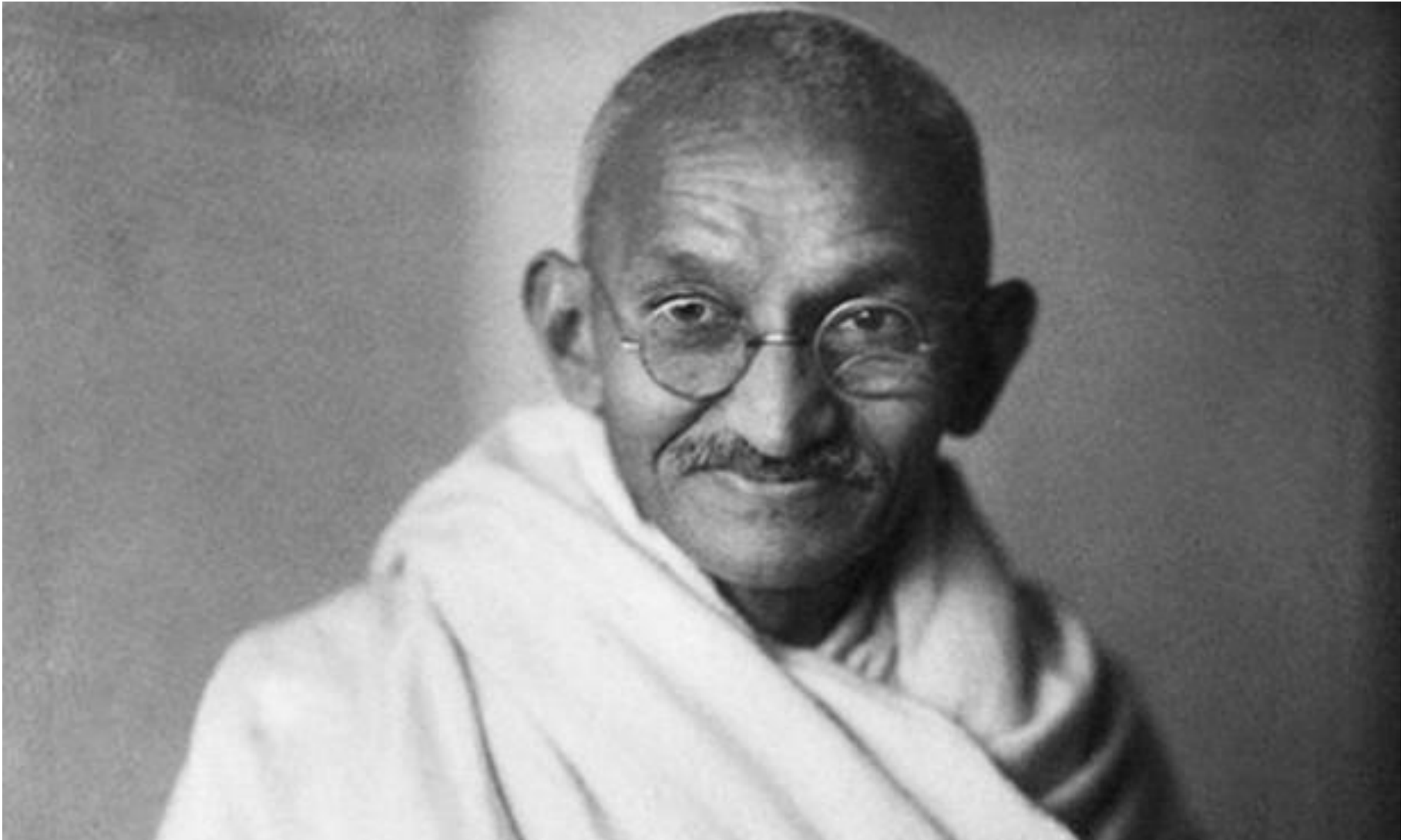
Αρκτικός Ωκεανός

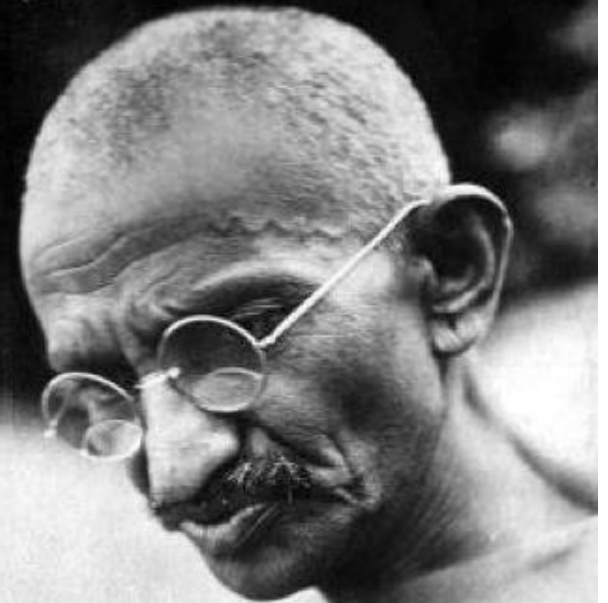
Ινδία

- Αγγλική αποικία.
- Ήδη από το Μεσοπόλεμο ο Μαχάτμα Γκάντι, **οπαδός της μη βίας**, αγωνιζόταν για την ανεξαρτησία της.
- Β΄ Παγκ. Πόλεμος: οι Βρετανοί υποσχέθηκαν απελευθέρωση.
- Κέρδισε την ανεξαρτησία της το 1947.
Όμως: εμφύλιος πόλεμος (ινδουιστές και μουσουλμάνοι) → διαίρεση της χώρας σε δύο κράτη: την Ινδία και το Πακιστάν.

Μαχάτμα Γκάντι

**“FIRST THEY IGNORE YOU,
THEN THEY LAUGH AT YOU,
THEN THEY FIGHT YOU,
THEN YOU WIN.”**

Mahatma Gandhi

(Indian Philosopher, internationally esteemed for his doctrine of nonviolent protest, 1869-1948)

Μαχάτμα Γκάντι

"Τα 7 σφάλματα του κόσμου"

Πλούτος δίχως μόχθο

Ηδονή δίχως συνείδηση

Γνώση δίχως χαρακτήρα

Εμπόριο δίχως ηθική

Επιστήμη δίχως ανθρωπιά

Λατρεία δίχως θυσία

Πολιτική δίχως αρχές

«Μ' αρέσει ο Χριστός σας.
Δεν μ' αρέσουν οι χριστιανοί
σας. Οι χριστιανοί σας είναι
τόσο διαφορετικοί από τον
Χριστό»

Mahatma Gandhi

Πρέπει να είσαι
η αλλαγή που
εύχεσαι να δεις
στον κόσμο.

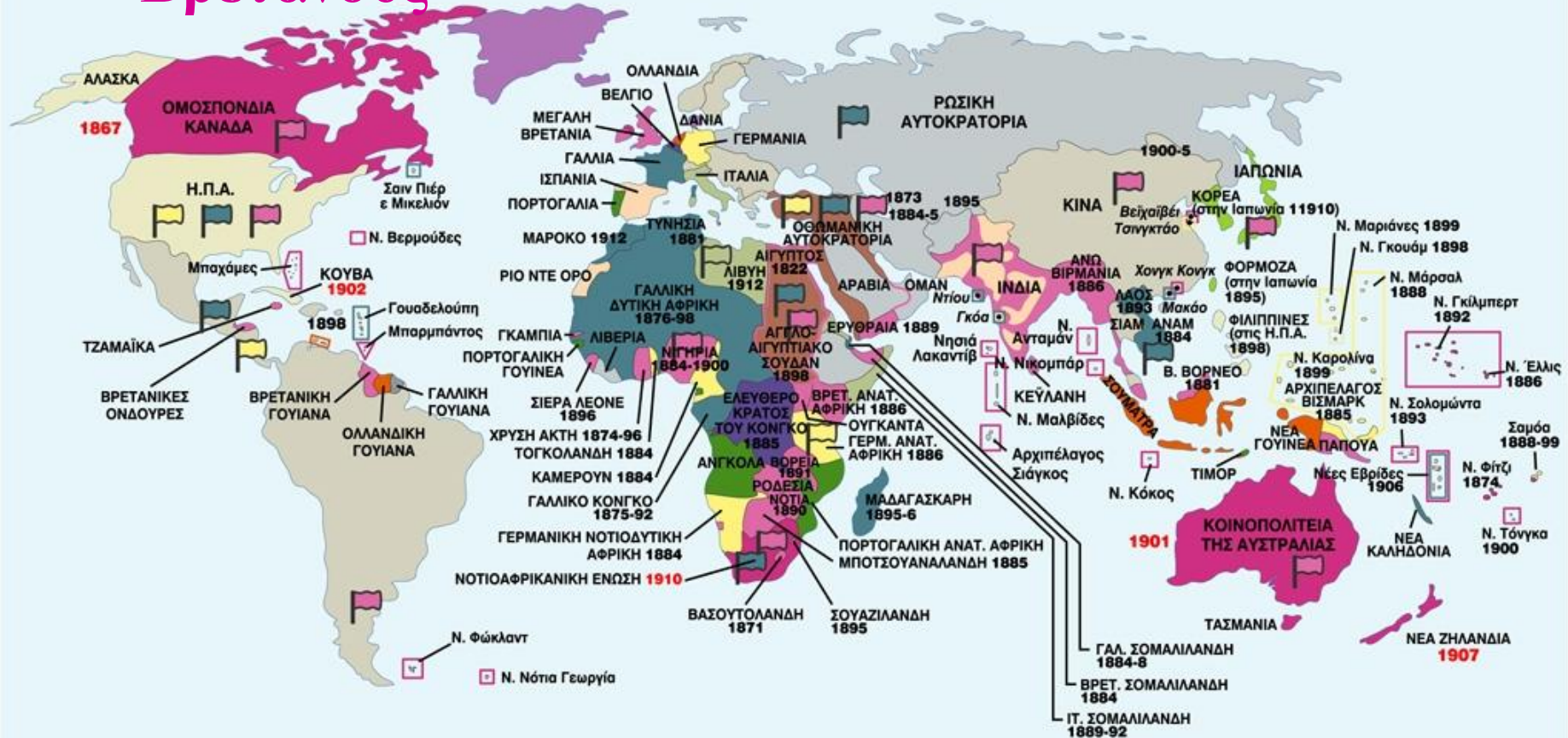
Μαχάτμα Γκάντι

Ασία

- **Ανεξαρτησία Κεϋλάνης και Βιρμανίας από τους Βρετανούς**
- **Ανεξαρτησία Ινδονησίας από τους Ολλανδούς (1949)**
- **Ανεξαρτησία των κρατών της Ινδοκίνας από τους Γάλλους (1954)**

➤ Ανεξαρτησία Κεϋλάνης και Βιρμανίας από τους Βρετανούς

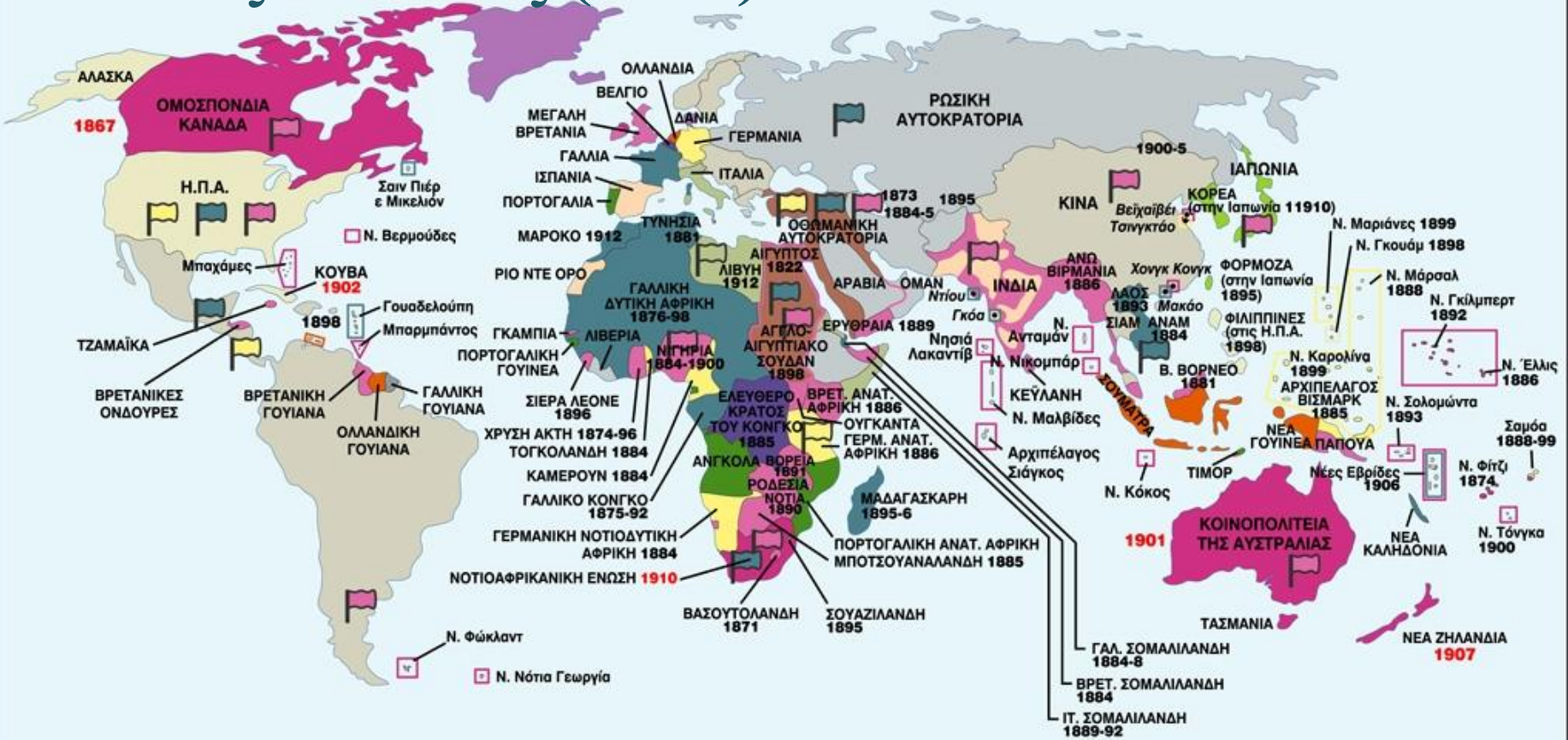

Ο κόσμος το 1900 – Ευρωπαϊκές αποικιακές αυτοκρατορίες

Αποικιακές δυνάμεις

Βρετανοί	Οθωμανοί	Βέλγοι	Ιάπωνες
Γάλλοι	Ολλανδοί	Ρώσοι	Επενδύσεις αποικιακών δυνάμεων εκτός Ευρώπης
Γερμανοί	Ιταλοί	Η.Π.Α.	1898 Χρονολογία ευρωπαϊκού ελέγχου
Πορτογάλοι	Ισπανοί	Δανοί	1902 Χρονολογία ανεξαρτησίας

➤ Ανεξαρτησία των κρατών της Ινδοκίνας από τους Γάλλους (1954)

Ο κόσμος το 1900 – Ευρωπαϊκές αποικιακές αυτοκρατορίες

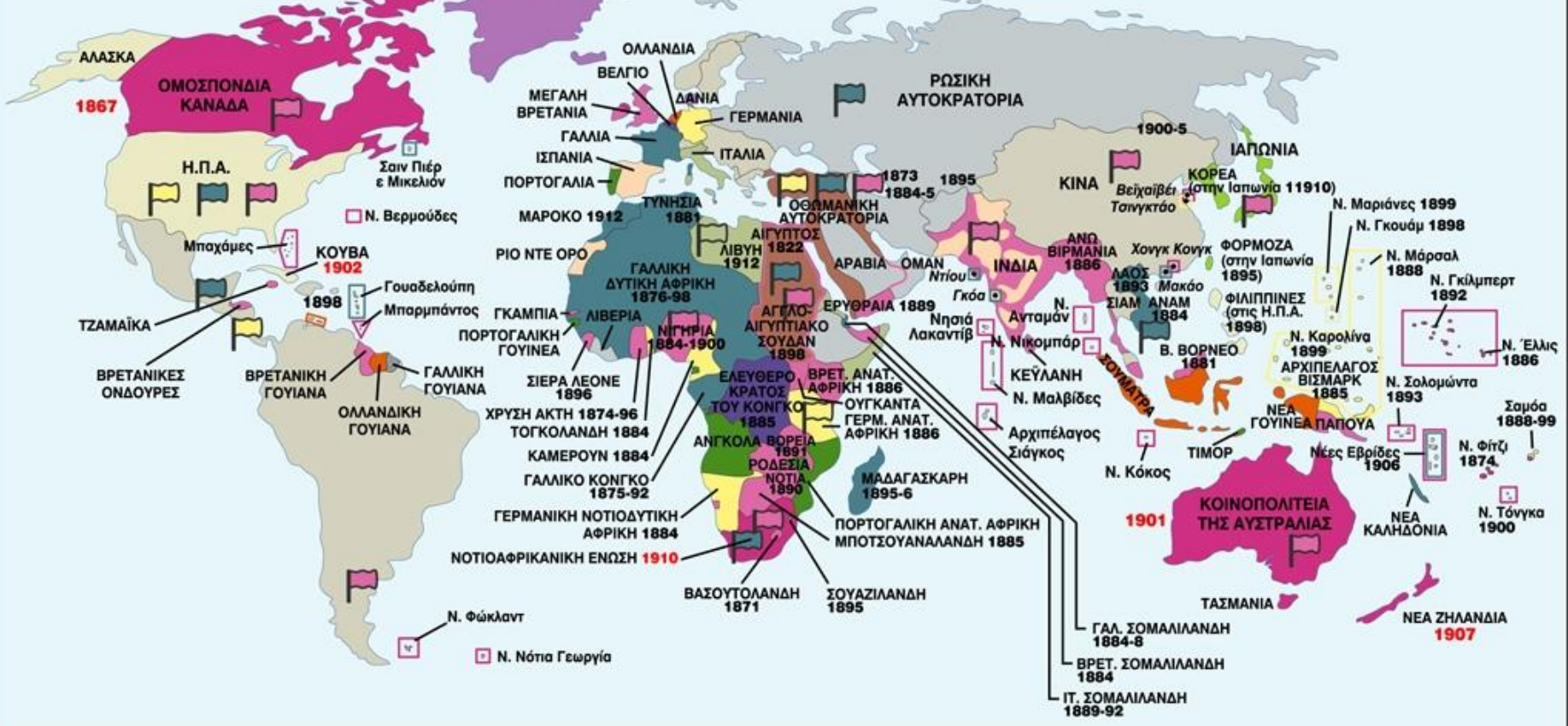
Αποικιακές δυνάμεις

 Βρετανοί	 Οθωμανοί	 Βέλγοι	 Ιάπωνες
 Γάλλοι	 Ολλανδοί	 Ρώσοι	 Επενδύσεις αποικιακών δυνάμεων εκτός Ευρώπης
 Γερμανοί	 Ιταλοί	 Η.Π.Α.	1898 Χρονολογία ευρωπαϊκού ελέγχου
 Πορτογάλοι	 Ισπανοί	 Δανοί	1902 Χρονολογία ανεξαρτησίας

Β. Αφρική

- Το 1954 ξέσπασε αιματηρός πόλεμος στην **Αλγερία** κατά των Γάλλων. Τελικά, το 1962 ο στρατηγός Ντε Γκολ της παραχώρησε ανεξαρτησία. Ο Ντε Γκολ επίσης παραχώρησε ανεξαρτησία στις **γαλλικές αποικίες της Αφρικής** το 1960.
- Το Βέλγιο αποχώρησε από το **Κογκό** το 1960.
- Η Βρετανία αποχώρησε από τις αφρικανικές της αποικίες ως το 1965.
- Η Πορτογαλία διατήρησε τις αφρικανικές αποικίες της (Μοζαμβίκη, Αγκόλα, Γουινέα-Μπισάου) ως το 1975.

Αποχωρούν από Αφρική: Γάλλοι (1960), Βέλγοι (1960), Βρετανοί (1965), Πορτογάλοι (1975)

Ο κόσμος το 1900 – Ευρωπαϊκές αποικιακές αυτοκρατορίες

Αποικιακές δυνάμεις

 Βρετανοί	 Οθωμανοί	 Βέλγοι	 Ιάπωνες
 Γάλλοι	 Ολλανδοί	 Ρώσοι	 Επενδύσεις αποικιακών δυνάμεων εκτός Ευρώπης
 Γερμανοί	 Ιταλοί	 Η.Π.Α.	1898 Χρονολογία ευρωπαϊκού ελέγχου
 Πορτογάλοι	 Ισπανοί	 Δανοί	1902 Χρονολογία ανεξαρτησίας

Αίγυπτος

- Ανάπτυξη αραβικού εθνικισμού από τον Νάσερ, πρόεδρο της Αιγύπτου (1954-1970)
- Ο Νάσερ **επεδίωξε** να απαλλάξει τη χώρα του από τη βρετανική επιρροή
- **Αγγλογάλλοι εισέβαλαν στο Σουέζ** της Αιγύπτου, αλλά αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν αμέσως λόγω της **αντίδρασης των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ**.
- Εξασθένηση της παλαιάς αποικιοκρατικής δύναμης των Αγγλογάλλων.
- Επιτάχυνση της διαδικασίας αποαποικιοποίησης.

Νάσερ, πρόεδρος της Αιγύπτου (1954 – 1970)

Η διώρυγα του Σουέζ

- ▶ Η διώρυγα του Σουέζ είναι η μεγαλύτερη διώρυγα του κόσμου, συνολικού μήκους 168 χλμ. ενώ, προσθέτοντας τα σημεία αγκυροβολίων και το μήκος της ενδιάμεσης λίμνης, το συνολικό της μήκος φθάνει τα 190 χλμ.

Διώρυγα του Σουέζ

- 1859: ξεκινούν οι εργασίες
 - 1869: γίνονται τα εγκαίνια
 - Εργάστηκαν για αυτήν **1,5 εκατομμύριο** άνθρωποι, **125.000** εκ των οποίων έχασαν τη ζωή τους, κυρίως εξαιτίας της χολέρας.
 - Ήταν δημιούργημα του γάλλου αρχιτέκτονα Λεσέψ.
- Σήμερα περίπου **15.000** πλοία διαπλέουν κάθε χρόνο το κανάλι του Σουέζ.

Η διώρυγα του Σουέζ από το διάστημα

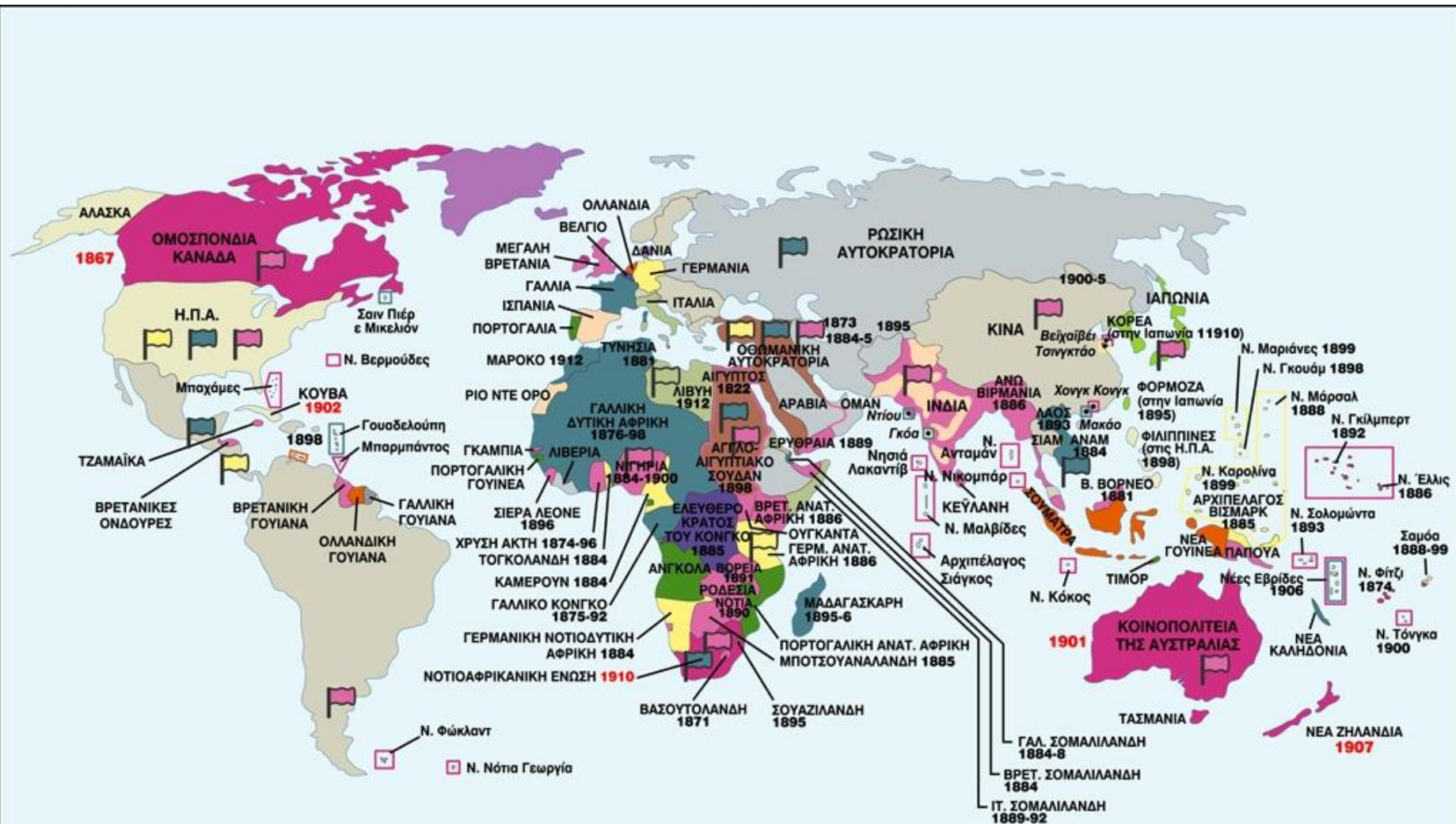

Η σημασία της κρίσης του Σουέζ για την εξέλιξη της διαδικασίας της αποαποικιοποίησης:

- - 1954, Αίγυπτος
- - Πρόεδρος: Νάσερ
- - Στα πλαίσια της προσπάθειας για απαλλαγή από τη βρετανική επιρροή: **Εθνικοποίηση της Διώρυγας του Σουέζ**
- - Αντιδράσεις από Άγγλους και Γάλλους.
- - 29 Οκτ. 1956: Εισβολή από το **Ισραήλ** στη χερσόνησο του Σινά με τεθωρακισμένα.
(Μετά από συνεννόηση με τους Αγγλογάλλους)
- - 31 Οκτ. 1956: Επίθεση από **Αγγλογάλλους** με αεροπορικούς βομβαρδισμούς και ρίψη αλεξιπτωτιστών.
- - Η τριπλή επίθεση προκαλεί διεθνή κατακραυγή → Διακοπή επίθεσης
- - Νάσερ: σύμβολο και εκφραστής του Παναραβισμού

**N.
Αφρική**

- Το ρατσιστικό καθεστώς της **Ροδεσίας** παρέδωσε την εξουσία το 1980 και η χώρα μετονομάστηκε σε **Ζιμπάμπουε**.
- Το ρατσιστικό καθεστώς της **N. Αφρικής** καταργήθηκε μετά από πολυετείς αγώνες με κύριο ηγέτη τον **Νέλσωνα Μαντέλα**.

Ο κόσμος το 1900 – Ευρωπαϊκές αποικιακές αυτοκρατορίες

Αποικιακές δυνάμεις

 Βρετανοί	 Οθωμανοί	 Βέλγοι	 Ιάπωνες
 Γάλλοι	 Ολλανδοί	 Ρώσοι	 Επενδύσεις αποικιακών δυνάμεων εκτός Ευρώπης
 Γερμανοί	 Ιταλοί	 Η.Π.Α.	1898 Χρονολογία ευρωπαϊκού ελέγχου
 Πορτογάλοι	 Ισπανοί	 Δανοί	1902 Χρονολογία ανεξαρτησίας

«Η παιδεία είναι το πιο ισχυρό όπλο
για να αλλάξεις τον κόσμο»

Nelson Mandela

“Ένα θετικό μυαλό
και μια καλή καρδιά
είναι αυτά που
σε κάνουν αληθινό
άνθρωπο.”

– Νέλσον Μαντέλα

“

*Το να είσαι ελεύθερος
δεν σημαίνει
απλώς να σπάσεις
τις αλυσίδες σου,
αλλά το να ζεις
με τρόπο
που να σέβεται
και να υποστηρίζει
την ελευθερία
των άλλων.*

”

“

*Η φτώχεια,
όπως και η δουλεία
και το απαρχαίντ,
δεν οφείλονται στη φύση,
αλλά στον άνθρωπο.
Το να καταπολεμήσουμε
τη φτώχεια
δεν είναι πράξη
φιλανθρωπίας,
είναι πράξη δικαιοσύνης.*

”

"Πάντα κάτι φαίνεται αδύνατο,
μέχρι να πραγματοποιηθεί".

Nelson Mandela

1918 - 2013

**Από δω μίλησαν ο πρόεδρος Τίτο κι ο
πρόεδρος Μακάριος στο λαό της Κύπρου στις
16 Οκτωβρίου 1964**

Ο Τρίτος Κόσμος

<ul style="list-style-type: none">• Τα νέα κράτη (κυρίως της Ασίας και της Αφρικής) που δημιουργήθηκαν από τη διαδικασία αποαποικιοποίησης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.	Ορισμός
<ul style="list-style-type: none">• Τεράστιες οικονομικές δυσχέρειες• Ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τους• Εσωτερικές αναταραχές ή και σκληροί εμφύλιοι πόλεμοι	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none">• Η κατοχύρωση της εθνικής τους ανεξαρτησίας, ώστε να μη συνεχιστεί ο αποικιακός έλεγχος με άλλα μέσα, κυρίως οικονομικά.• Η οικονομική ανάπτυξη τους	Επιδιώξεις

Ο Τρίτος Κόσμος

- Είναι ο **μεγάλος αριθμός τους** –πλειοψηφία στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, η οποία όμως δεν λαμβάνει δεσμευτικές αποφάσεις.

Πλεονε-
κτήματα

- Οι χώρες του Τρίτου Κόσμου **δεν διέθεταν** ούτε τις οικονομικές ούτε τις θεσμικές **προϋποθέσεις για να αμφισβητήσουν τον διπολικό κόσμο**, που επικρατούσε έως το 1991.

Διεθνής
ρόλος

Ακόμη και αν κάποιες είχαν πλούτο (π.χ. λόγω παραγωγής πετρελαίου) ή ισχύ, όπως η Ινδία (που ήταν ασιατική δύναμη υπό την ηγεσία του Νεχρού και της Ιντίρα Γκάντι)
Ακόμη και αν είχαν οργανωθεί στο Κίνημα των Αδεσμεύτων.

Το Κίνημα των Αδεσμεύτων

Ίδρυση

✓ 1961 , Διάσκεψη του Βελιγραδίου

Σκοπός

✓ Δεν ήθελαν απλώς **να απέχουν από τους δύο συνασπισμούς**, αλλά, με την ενεργητική ουδετερότητά τους στον Ψυχρό πόλεμο, **να επηρεάσουν** ως αυτόνομος παράγοντας.

Μέλη

- ✓ Μερικά ισχυρά μέλη ήταν η Ινδία, η Αίγυπτος, και η Γιουγκοσλαβία του Τίτο.
- ✓ Μέλος είναι και η Κύπρος, έως σήμερα.

Δράση

- ✓ Οι Αδέσμευτοι έθεσαν το θέμα της **ανακατανομής των πόρων του πλανήτη**, με σκοπό τη μείωση των ανισοτήτων. Το θέμα αυτό έγινε το **επίκεντρο συζητήσεων** στο διάλογο Βορρά-Νότου στις δεκαετίες του 1970 και 1980.

Κριτική

- ✓ Δεν διέθεταν επαρκή ισχύ ή και συνοχή, ώστε να επιτύχουν τους φιλόδοξους στόχους τους.

**Η
πορεία
του
Τρίτου
Κόσμου
μετά το
1980**

- Μερικές από τις χώρες: μεγάλη οικονομική ανάπτυξη (Ν. Κορέα, Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Ινδία, Κίνα).
- Οι περισσότερες: φοβερά οικονομικά προβλήματα, εσωτερικές διαμάχες (πολιτικές, φυλετικές ή εθνοτικές), λιμούς και εμφύλιους πολέμους.
- Ακόμη και σήμερα η εξαθλίωση και η αστάθεια στον Τρίτο Κόσμο παραμένει ένα πρόβλημα για όλη την ανθρωπότητα.